

Og bakom synger TTIP

MÅNEDENS KOMMENTAR

AV KETIL SKOGEN
SOSIOLOG OG FORSKER

■ I MÅNEDENS KOMMENTAR i nr. 6/15 skrev jeg om hvor vanskelig det er å følge opp skader som skogbruket påfører naturen. Jeg følger temaet her, da dette er svært alvorlig for biologisk mangfold, naturopplevelse og friluftsliv. Det virker som om systemet for kontroll med skogbrukets framferd er laget slik at det skal være umulig å blande seg. Det er ingen bagatell, for skogbruket står i praksis for en stor del av norsk arealforvaltning. Det betyr at vår felles naturarv forvaltes som en forretningsmessig virksomhet, der miljøhensyn ofte må vike. Det finnes ikke noe effektivt kontrollsystem og det er lite rom til å forfølge brudd på lover og regler.

Vår felles naturarv forvaltes som en forretningsmessig virksomhet, der miljøhensyn ofte må vike.

Det har seg slik at miljøsertifiseringen av norsk skogbruk foregår i privat regi. Det finnes selvsagt et lovverk, men det er ganske generelt, og forskriftene viser til standarder som i dag forvaltes av private aktører. Dette er sertifiseringsselskaper som f.eks. Det Norsk Veritas, men i økende grad benyttes utenlandske selskaper. Det skyldes nok delvis at de er billigere, men trolig også at disse er enda mindre villige til å vise hva de driver med enn Veritas har vært. Om noen trenger et eksempel for å illustrere ordtakene om «bukken og havresekken», anbefaler jeg å ta en titt på miljøsertifiseringen av norsk skogbruk.

■ I AVISA Nationen kunne vi nylig lese at flere firmaer ikke vil kjøpe tømmer

fra Norge, fordi den norske sertifiseringsstandard PEFC bare forvaltes av næringa sjøl. En annen standard, FSC, er mer brukt internasjonalt. Den regnes som mer pålitelig fordi miljøorganisasjoner forvalter den sammen med skogbruket. Mange utenlandske firmaer vil bare ha FSC-tømmer. Det samme gjelder norske Kebony (miljøvennlig impregnert treverk), som må importere for å være sikre på at tømmeret kommer fra bærekraftig hogst.

Som noen muligens husker, påpekte jeg i J & F 6/15 at Naturvernforbundet i Hedmark har forsøkt å følge opp en hogst i tre år, uten å få vite hvem som var ansvarlig for miljøgodkjenning. Jeg skal ikke repetere hele saken, men den ble valgt fordi den hadde noen viktige prinsipielle sider. For å finne ut hvilket selskap som har miljøgodkjent en hogst, må en vite hvem som kjøpte tømmeret. Det ville ikke skogeieren – en av Norges aller største – ut med, fordi det var en «forretningshemmelighet».

■ SAKEN ble brakt inn for Miljøklagenemnda, som har som oppgave å se til at allmennheten får nødvendig miljøinformasjon. Nemnda valgte å støtte skogeieren. Hvem som har sertifisert en hogst er ikke noe vi vanlige dødelige har krav på vite. Nemnda framholdt at alt som gjelder skogbruksloven er offentlig og noe myndighetene har ansvar for, men sertifiseringsordningen (som i praksis omfatter mye mer enn lovverket og derfor har store konsekvenser for hva som skjer med skogen vår) er privat og kan ikke etterprøves.

Det er til å få gåsehud av, og minner om en annen og mye større sak som ruller og går for tida. Det gjelder forhandlingene om den såkalte TTIP-avtalen (Transatlantic Trade and Investment Partnership)

mellom EU (med Norge på EØS-lasset) og USA. Forhandlingene har stort sett foregått i hemmelighet, og både den norske og andre lands regjeringer har bare motstrebende gitt ut smuler av informasjon. Mye av det vi vet om TTIP har kommet gjennom lekkasjer. Og det viser seg at dette er skumle saker, for en av målsettingene er å sikre såkalt «forutsigbarhet» for multinasjonale selskaper. Det skal skje ved å begrense den demokratiske kontrollen over deres virksomhet. Selskap som føler seg rammet av miljøkrav vil f.eks. kunne saksøke stater og kreve erstatninger i milliardklassen. Denne avtalen forhandles fram uten at folkevalgte har fullt innsyn, mens multinasjonale selskaper er aktive medspillere. Dette er en del av en svært alvorlig utvikling der demokratisk kontroll over profittinteresser ruller tilbake, både internasjonalt og i Norge. Om nasjonalforsamlinger gir avkall på kontroll og knesetter en liberalistisk politikk, i prinsippet for all framtid, kan vi jo bare tenke oss hva som skjer med vår mulighet til å titte selskapene i kortene – og mulighetene til å styre utviklingen på miljøområdet.

■ ER KOBLINGEN til PEFC-standarder søkt? Jeg synes ikke det. Et system der en næringsintern standard forvaltes av private selskaper passer som hånd i hanske til TTIP-tankegangen. Offentlig myndighet utøves i beste fall i forhold til svært generelle lovbestemmelser. Dette systemet gjør utnyttelse av våre felles naturressurser til noe som vanlige folk ikke kan få innsyn i. Å følge opp regelbrudd og tvilsom praksis framstår som nesten umulig.

